

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023- Nr.

DĖL NUTARIMŲ PROJEKTŲ TEIKIMO

Teikiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Notarų atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas dydžių (įkainių) bei atleidimo nuo įkainių mokėjimo atvejų sąrašo patvirtinimo“ (toliau – 1 Nutarimo projektas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. sausio 25 d. nutarimo Nr. 59 „Dėl Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – 2 Nutarimo projektas) projektus (toliau 1 Nutarimo projektas ir 2 Nutarimo projektas kartu – Projektai), kurie bus svarstomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 28 d. posėdyje.

Atsižvelgiant į 2023 m. birželio 27 d. vykusio ministerijų atstovų pasitarimo rezultatus, Projektų teikimas papildytas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2023 m. birželio 26 d. išvadoje Nr. NV-1573 ir Viešojo valdymo 2023 m. birželio 26 d. Teisės akto dalykinio vertinimo pažymoje NV-1561 pateiktus pasiūlymus.

I. Sprendžiama problema	1. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2020 m. gruodžio 14 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-14 „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“¹ (toliau – ataskaita) konstatavo, kad netinkamai reguliuojamas notaro atlyginimo įkainių nustatymas ir pateikė 3.2 rekomendaciją nustatyti notaro atlyginimo įkainių apskaičiavimo tvarką (metodiką) bei pagal nustatytą tvarką (metodiką) perskaičiuoti notaro atlyginimo įkainius. Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. gruodžio 20 d. priėmė <u>Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 3, 4, 6, 6², 8, 10¹, 10³, 10⁴, 19, 20, 22, 22¹, 24, 27¹, 28, 34, 46, 60, 62 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 28² straipsniu ir VII skyriumi ir 9, 10, 10² straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymą</u>, kuriame įtvirtina, kad atlyginimo dydį (įkainius) už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas bei atleidimo nuo jo mokėjimo atvejus nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė pagal savo tvirtinamą notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodiką. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 59 „Dėl Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos patvirtinimo“ buvo patvirtinta Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodika (toliau – Metodika), kurioje nustatoma notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo

¹ Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23971/ar-uztikrinama-kad-antstoliams-ir-notarams-pavestos-valstybes-funkcijos-butu-vyk>.

	kriterijų taikymo, įkainių apskaičiavimo ir perskaičiavimo tvarka. <i>Atsižvelgiant į tai, 1 Nutarimo projekto tikslas – įgyvendinti Notariato įstatymo pakeitimo įstatymo nuostatas, pagal kurias Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2023 m. birželio 30 d. turi priimti nutarimą dėl notaro atlyginimo įkainių ir atleidimo nuo jų mokėjimo atvejų patvirtinimo bei užtikrinti, kad notaro atlyginimo įkainių dydžiai ir atleidimo nuo jo atvejai būtų nustatyti vadovaujantis Metodikoje įtvirtinta tvarka.</i> 2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. sausio 25 d. nutarimo Nr. 59 „Dėl Notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo metodikos patvirtinimo“ 2.1.2 – 2.1.4 papunkčiuose įtvirtinta, kad Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija kiekvienais metais iki einamųjų metų balandžio 1 d. atlieka praėjusių kalendorinių metų vertinimą dėl notarų pasiskirstymo šalies teritorijoje pagal jų gaunamas pajamas ir patiriamas sąnaudas, notarinių veikslių skaičiaus, notarų gautų pajamų ir patirtų išlaidų pokyčių bei notarų sąnaudų padengimo (toliau – rodikliai, reikalingi notarų paslaugų prieinamumo stebėsenai atlikti). Vadovaujantis Notarinių veikslių ir notaro pajamų bei išlaidų ataskaitų pateikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 1R-44, 5 ir 5¹ punktais, notaro gautų pajamų už atliktus notarinius veiksmus ir suteiktas paslaugas bei patirtų išlaidų ataskaitas (toliau – ataskaitos) už atskaitinį laikotarpį kiekvienas notaras privalo sugeneruoti bendrojoje Lietuvos notarų rūmų informacinių technologijų platformoje (toliau – IS „E. notaras“) iki kitų kalendorinių metų gegužės 1 dienos, o Lietuvos notarų rūmai sugeneruotų ataskaitų duomenis iš IS „E. notaras“ pateikia į Teisingumo ministerijos tvarkomą Antstolių ir notarų duomenų tvarkymo sistemą per vieną kalendorinį mėnesį pasibaigus atskaitiniam laikotarpiui (t. y. iki birželio 1 d.). Metodikos 4.1 papunktyje ir 9 punkte įtvirtinta, kad nustatomi procentiniai įkainiai arba įkainiai, išreikšti sveikaisiais skaičiais. Nustatant naujų įkainių dydžius pagal Metodikoje įtvirtintą įkainių apskaičiavimo tvarką, yra apskaičiuoti įkainiai, išreikšti ir nesveikaisiais skaičiais. <i>Atsižvelgiant į tai, 2 Nutarimo projekto tikslas – pakeisti rodiklius, reikalingų notarų paslaugų prieinamumo stebėsenai atlikti, vertinimo atlikimo terminą bei nustatyti, kad įkainiai gali būti nustatomi ir nesveikaisiais skaičiais.</i>
II. Siūlomos priemonės	<i>1 Nutarimo projektu siūloma:</i> 1. Patvirtinti notarų atlyginimo dydžius (įkainius), kurie apskaičiuoti pagal Metodikoje įtvirtintą atlyginimo dydžių apskaičiavimo tvarką. Valstybės kontrolės ataskaitoje yra atkreiptas dėmesys, kad notaro atlyginimo įkainiai nustatyti dviem būdais: intervalais ir fiksuotais dydžiais. Pagal iki 2020 m. birželio 1 d. galiojusius ministerijos patvirtintus įkainius, intervalais nustatyta 71 proc. (63 iš 89) šių dydžių. Minimalus ir maksimalus dydis kai kuriais atvejais skiriasi iki 3,5 karto. Taisyklės, pagal kurias turi būti intervalo ribose skaičiuojama konkretaus notarinio veiksmo kaina, nenustatytos. Nesant taisyklių, notarui paliekama teisė individualiai spręsti dėl atlyginimo dydžio, todėl sudaromos galimybės jam taikyti skirtingą įkainį už tokį patį notarinį veiksmą. Kitose Europos Sąjungos valstybėse (pvz.: Prancūzijoje, Austrijoje, Vokietijoje, Čekijoje, Estijoje) nėra taikomi įkainių dydžių intervalai, įkainiai yra fiksuoti.²

² Žr. [file:///C:/Users/B.Rus/Downloads/ar-uztikrinama-kad-antstoliams-ir-notarams-pavestos-valstybes-funkcijos-butu-vykdomos-efektyviai%20\(16\).pdf](file:///C:/Users/B.Rus/Downloads/ar-uztikrinama-kad-antstoliams-ir-notarams-pavestos-valstybes-funkcijos-butu-vykdomos-efektyviai%20(16).pdf), 39 psl.

Taip pat Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) 2021 m. spalio 25 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje dėl teisės aktų, reglamentuojančių notarų paslaugų įkainių nustatymą, pažymėjo, kad notarams suteikiama absoliuti diskrecija nustatytose ribose savo nuožiūra, nesivadovaujant objektyviais kriterijais taikyti konkretaus sandorio įkainio dydį, todėl STT siūlė tobulinti teisinį reglamentavimą nustatant aiškų įkainių už konkrečias notarų suteikiamas paslaugas nustatymo mechanizmą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta bei siekiant įtvirtinti aiškų įkainių už notarinių veiksmų nustatymo mechanizmą, kuris apribotų galimybę taikyti skirtingo dydžio įkainius skirtingiems asmenims už analogiškas notaro paslaugas, 1 Nutarimo projektu siūloma nustatyti fiksuotus įkainius (išreikštus procentais arba skaičiais).

2. Vadovaujantis Metodika, nustatant notarų atlyginimo dydžius (įkainius) turi būti taikoma tokia maržos norma, kuri užtikrintų Metodikos 4.3.2 papunktyje nustatytą vidutinį notaro atlygį. Remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Nacionalinės teismų administracijos ir Lietuvos notarų rūmų duomenimis³, vidutinis notaro atlygis turi siekti 8 483 eurų/mėn.

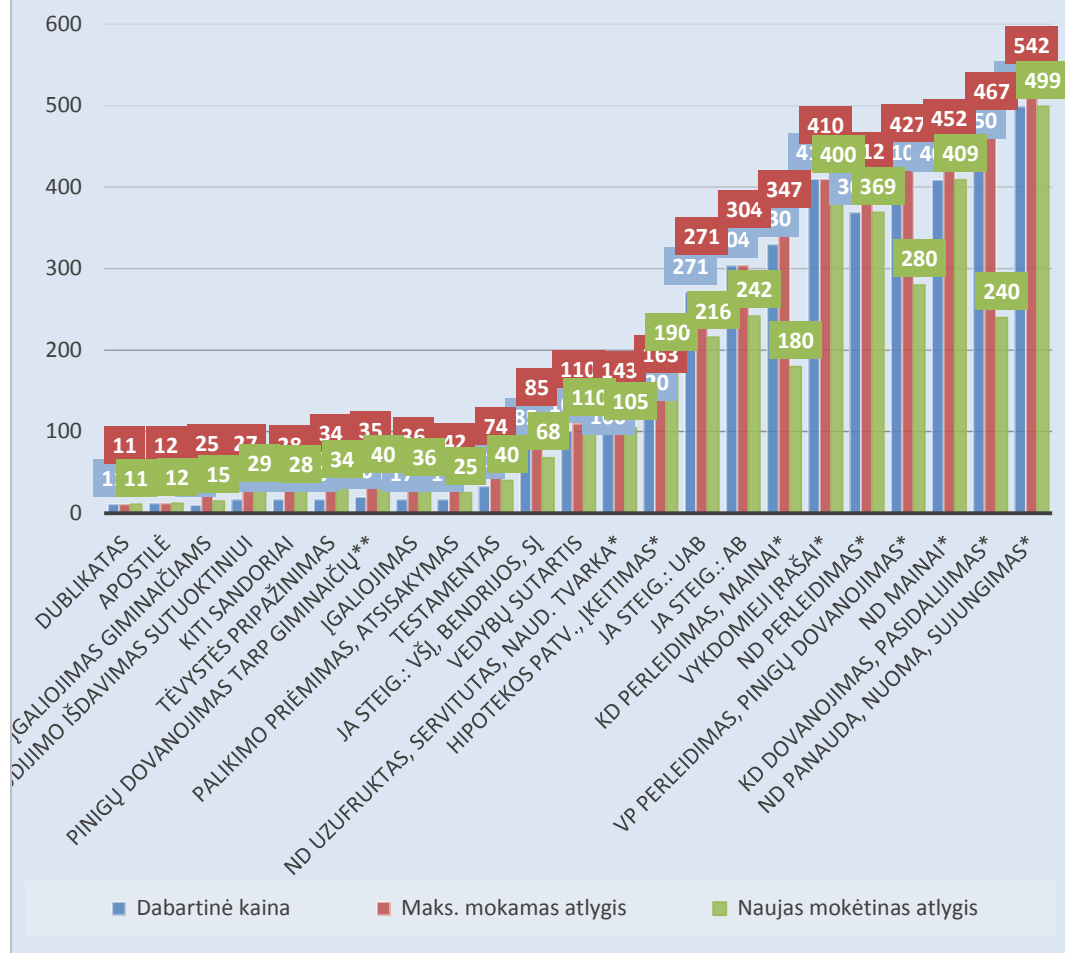
Vadovaujantis Metodikos 8 punktu, į įkainius buvo įtrauktos sąnaudos papildomų veiksmų, būtinų atliekant notarinį veiksma, t. y. notarinio dokumento projekto parengimą, privalomų pagal teisės aktus duomenų perdavimą valstybės registrams, surinktų lėšų registrų tvarkytojui administravimą, atliekamų notarinių veiksmų prasmės ir pasekmių išaiškinimą asmenims, kurie kreipiasi dėl notarinių veiksmų atlikimo.

Pažymėtina, kad šiuo metu notarijai paprastai taiko maksimalius įkainius (su atskiromis išimtimis) ir dažniausia ima įkainius už papildomus notarinius veiksmus (sandorių projektų parengimą, privalomų pagal teisės aktus duomenų perdavimą valstybės registrams, surinktų lėšų registrų tvarkytojui administravimą). Todėl įkainių pokytis turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į galutinį notariui mokėtiną atlyginimą, į kurį yra įskaičiuojami papildomi notariniai veiksmai.

Reguliavimu nustatomi subalansuoti įkainiai, įvertinant notarinių veiksmų atlikimo sąnaudas. Įkainių balansavimo rezultatas yra ne tik bendras įkainių mažėjimas, bet ir atskirų įkainių padidėjimas.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo ir apygardų teismų teisėjų gaunamo (prognozuojamo) neto metinio atlyginimo vidurkis; labai mažų ir mažų valstybės valdomų įmonių vadovų gaunamos neto metinės algos (pastovioji dalis kartu su kintamąja dalimi) vidurkis, notarinių veiksmų atlikimo pasekmių ir žalos atsiradimo rizika.

Kai kurios dabartinės kainos (įkainiai) ir maksimalus atlygis; naujas atlygis, Eur

** - nustatomas procentinis įkainis;

* - skaičiuojamas atlyginimas nuo 100 tūkst. vertės turto.

Atsižvelgiant į tai, kad 1 Nutarimo projekto tikslas yra įgyvendinti Valstybės kontrolės ir Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacijas bei siekiant laipsniško, atsakingo valdymo (gero administravimo) principu paremto teisinio reguliavimo, šiame įkainių nustatymo etape nesiūloma plėsti mažesnių įkainių, taikomų tiesiosios linijos artimiems giminaičiams (t. y. sutuoktiniui, tėvams (įtėviams), vaikams (įvaikiams), seneliams, vaikaičiams)⁴, taikymo ir šoninės linijos antrojo laipsnio giminaičiams (t. y. broliams ir seserims). Pastebėtina, kad mažesni notarų įkainiai broliams ir seserims galiojo tik nuo 1999 m. iki 2001 m, tačiau ir tokiais atvejais, įkainiai broliams ir seserims buvo didesni nei tiesiosios linijos artimiems giminaičiams.

Taip pat pažymėtina, kad Metodikos 12 punkte yra numatytas kasmetinis įkainių vertinimo mechanizmas. Įvertinus atliktus įkainių dydžių pakeitimus ir 1 Nutarimo projekto siūlomo naujo įkainių mažinimo atvejo poveikį notarų pajamoms, ateityje galėtų būti sprendžiama dėl kitų įkainių lengvatų nustatymo.

⁴ 1 Nutarimo projekto 25.5, 26.3, 27.3, 30.11, 32.7 punktai

	2. 1 Nutarimo projektu taip pat siūloma įtvirtinti galutinį atleidimų nuo notaro atlyginimo mokėjimo atvejų sąrašą. Siūloma nekeisti iki šiol įtvirtinto subjektų, kurie visiškai ar iš dalies yra atleidžiami nuo notaro atlyginimo mokėjimo, rato. Panaikinus notaro diskreciją pačiam spręsti dėl atleidimo, siūloma tikslinti teisinį reguliavimą, nustatant, kad iš dalies (įkainiai mažinami per pusę ir ketvirtadaliu) nuo atlyginimo mokėjimo būtų atleidžiami gaunantieji socialinę pašalpą pagal Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą. Kartu papildomai siūloma įtvirtinti naują atleidimo nuo atlyginimo mokėjimo atvejį – 30 proc. būtų mažinamas įkainis už hipotekos patvirtinimą, kai sudaroma kredito refinansavimo sutartis ir įkeičiamas šeimos turtas arba vienintelis asmens būstas, bet įkainis tokiu atveju neturėtų būti mažesnis kaip 54 eurai. 2 <i>Nutarimo projektu siūloma</i> nustatyti, kad Teisingumo ministerija kiekvienais metais iki einamųjų metų lapkričio 1 d., vietoj šiuo metu nustatytos balandžio 1 d., atliks praėjusių kalendorinių metų rodiklių, reikalingų notarų paslaugų prieinamumo stebėsenai atlikti, vertinimą bei įkainiai galės būti nustatomi ir nesveikaisiais skaičiais.
III. Priemonių kaštai	Projektams įgyvendinti valstybės biudžeto lėšų nereikės.
IV. Nauda visuomenei	Priėmus 1 Nutarimo projektu siūlomus pakeitimus, bus: 1. Užtikrinamas didesnis aiškumas: 1.1. už tapačius notarius veiksmus asmenys mokės notarui vienodą atlyginimą; 1.2. papildomi veiksmai įvertinti įkainiuose ir klientai neturės papildomai už juos mokėtini; 2. Garantuojamas didesnis skaidrumas: nustatytas skaidrus atleidimo nuo notaro mokėjimo mechanizmas; 3. Įgyvendinamos VK ir STT rekomendacijos: įkainiai bus pagrįsti ekonominiais skaičiavimais ir atitinkantys Metodikos įkainių apskaičiavimo tvarką; 4. Nustatomas laipsniškas, atsakingas reguliavimas.

Projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus, informacinės visuomenės paslaugų teikimo ir naudojimo, atitikties įvertinimo procedūrų teisės aktus ir šių dokumentų projektus“ reikalavimus. Projektai neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Projektais prisidedama prie Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, 197.5 punkte numatyto siekio, kad notarų įkainių reguliavimas būtų paremtas planavimu, skaidrumu, objektyviai pagrįstomis sąnaudomis ir būtų užtikrinta, kad visi įkainiai ir jų sandara būtų maksimaliai vieši ir suprantami visuomenei. Projektai parengti, siekiant įgyvendinti Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, 8.4.4 papunktyje numatytą veiksmą „Išanalizuoti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių galimus nustatymo kriterijus ir tvarką, parengti ir priimti teisės aktus dėl jų pakeitimo“. Už šio veiksmo įgyvendinimą atsakinga Teisingumo ministerija, jo vykdymo pradžios terminas – 2021 m. I ketvirtis, o numatytas įvykdymo terminas – 2023 m. IV ketvirtis.

Projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Projektai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Projektai derinti su Lietuvos Respublikos finansų, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijomis, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos Banku, valstybės įmone Registrų centru ir Lietuvos notarų rūmais.

Specialiųjų tyrimų tarnyba, Finansų, Ekonomikos ir inovacijų, ministerijos pastabų ir pasiūlymų Projektams neturėjo.

1 Nutarimo projektas patikslintas pagal valstybės įmonės Registrų centro, Lietuvos Banko, ir Lietuvos notarų rūmų pastabas bei dalį Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pastabų.

Kita dalis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pastabų, į kurias Teisingumo ministerija siūlė neatsižvelgti, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 33 punkto reikalavimais, iki Projektų pateikimo Vyriausybei buvo aptarti su ministerijos atstovais darbo tvarka, siekiant pašalinti iškeltas abejones. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pritarė Teisingumo ministerijos pateiktiems argumentams ir toliau šių pastabų nebeteikia.

Lietuvos notarų rūmų pastabas, į kurias po papildomo derinimo darbo tvarka neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, įvertintos 1 Nutarimo projekto derinimo pažymoje.

Projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Teisinių paslaugų politikos grupės (l. e. p. grupės vadovė Aurelija Giedraitytė, tel. 8 607 69523, el. p. aurelija.giedraityte@tm.lt) vyresnioji patarėja Božena Rus, tel. 8 671 86305, el. p. bozena.rus@tm.lt, ir vyriausiasis specialistas Arūnas Burinskas, tel. 8 671 85678, el. p. arunas.burinskas@tm.lt

PRIDEDAMA. Projektai, 17 lapų.

Teisingumo ministrė

Ewelina Dobrowolska

Božena Rus, tel. 8671 86305, el. p. bozena.rus@tm.lt